

Sygn. akt II CZ 69/18

POSTANOWIENIE

Dnia 15 lutego 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Dariusz Zawistowski (przewodniczący)

SSN Henryk Pietrkowski (sprawozdawca)

SSN Mirosława Wysocka

w sprawie z powództwa [...] Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu
Inwestycyjnego Zamkniętego
z siedzibą w W.
przeciwko E. Ł.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 15 lutego 2019 r.,
zażalenia pozwanej
na postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 16 listopada 2017 r., sygn. akt I ACa (...),

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) postanowieniem z dnia 16 listopada 2017 r., na podstawie art. 373 zd. 1 w zw. z art. 370 k.p.c. odrzucił apelację pozwanej, stwierdzając, że w wyznaczonym tygodniowym terminie, którego bieg skończył się w dniu 1 grudnia 2016 r., pozwana nie uiściła opłaty sądowej od apelacji.

Według dokonanych ustaleń pozwana przed upływem wspomnianego terminu, wyznaczonego przez Sąd Okręgowy, jako sąd pierwszej instancji, złożyła nie do tego Sądu, lecz do Sądu Apelacyjnego wnioski o zwolnienie od kosztów

sądowych i wyznaczenie adwokata z urzędu. Wniosek ten został przekazany do Sądu Okręgowego, jako sądu właściwego dopiero w dniu 9 grudnia 2016 r., a więc po upływie wyznaczonego terminu do uiszczenia opłaty sądowej.

W zażaleniu pełnomocnik pozwanej zarzucił Sądowi Apelacyjnemu naruszenie art. 373 zd.1 w zw. z art. 370 k.p.c. i art. 105 ust. 1 u.k.s.c. przez ich niewłaściwe zastosowanie, a także art. 369 § 3 k.p.c. w zw. z art. 105 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, dalej jako „u.k.s.c.” (tekst jedn. Dz. U. z 2014 r., poz. 1025 ze zm.) i art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności przez ich niezastosowanie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sąd Apelacyjny, stwierdzając uchybienie przez pozwaną terminu do uiszczenia opłaty sądowej od apelacji, powołał się na art. 105 ust. 1 u.k.s.c. Zgodnie z tym przepisem wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych należy złożyć w sądzie, w którym sprawa ma być wytoczona lub już się toczy. Sądem tym był Sąd Okręgowy nie zaś Sąd Apelacyjny, do którego wniosek został złożony. Skutku nieopłaconej apelacji w wyznaczonym terminie nie mogło sanować – jak trafnie zaznaczył Sąd Apelacyjny – postanowienie Sądu Okręgowego, zwalniające pozwaną od kosztów w postępowaniu apelacyjnym, które Sąd ten wydał w dniu 27 lutego 2017 r.

Sąd Apelacyjny, odrzucając apelację pozwanej na podstawie art. 373 zd. 1 w zw. z art. 370 k.p.c. nie naruszył tych przepisów, ani art. 369 § 3 k.p.c. przez jego niezastosowanie w drodze analogii.

Przepis art. 369 § 3 k.p.c. został dodany ustawą z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 233, poz. 1381). Ratione legis przyjętego w nim rozwiązania było wyeliminowanie wyjątkowo niekorzystnych dla stron skutków regulacji zawartej w art. 369 § 1 k.p.c. prowadzących do odrzucenia apelacji wniesionej wprost do sądu drugiej instancji właściwego do jej rozpoznania, z pominięciem sądu pierwszej instancji, który wydał zaskarżone orzeczenie. To stosunkowo nowe rozwiązanie nie oznacza, że wniesienie apelacji bezpośrednio do sądu właściwego do jej

rozpoznania stanowi równorzędny sposób wniesienia środka odwoławczego, jakim jest apelacja.

W judykaturze Sądu Najwyższego rozważana była ze skutkiem pozytywnym kwestia odpowiedniego zastosowanie tego przepisu w postępowaniu wywołanym wniesieniem zażalenia. Wobec tego, że regulacja postępowania zażaleniowego zawarta w przepisach kodeksu postępowania cywilnego nie jest pełna i dlatego - zgodnie z art. 397 § 2 k.p.c. - do postępowania toczącego się na skutek zażalenia stosuje się odpowiednio przepisy o postępowaniu apelacyjnym, udzielenie pozytywnej odpowiedzi odnośnie do możliwości odpowiedniego stosowania art. 369 § 3 k.p.c. w tym postępowaniu było uzasadnione. Sąd Najwyższy podkreślił, że w przepisach dotyczących zażalenia nie wskazano, do jakiego sądu należy wnieść zażalenie, porzeczając na stwierdzeniu w art. 394 § 1 k.p.c., że zażalenie na postanowienie sądu pierwszej instancji przysługuje do sądu drugiej instancji. Taka regulacja oznacza, że sądem właściwym do rozpoznania zażalenia na postanowienie sądu pierwszej instancji jest sąd drugiej instancji, nie wskazuje jednak, do którego z tych sądów należy wnieść zażalenie (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 19 lutego 2015 r., III CZP 100/14, OSNC 2015, nr 12, poz. 136). Sąd Najwyższy uznał, że przepisu tego nie stosuje się w postępowaniu ze skargi kasacyjnej (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 4 września 2014 r., II CZ 51/14, nie publ. oraz z dnia 20 lutego 2014 r., I CZ 6/14, OSNC 2015, nr 2, poz. 22).

Rozważając kwestię możliwości zastosowania art. 369 § 3 k.p.c. w drodze analogii w postępowaniu wywołanym wnioskiem o zwolnienie od kosztów sądowych, pamiętać należy, że stosowanie w drodze analogii określonego przepisu do niewskazanego w nim przypadku powinno być zupełnie wyjątkowe i dotyczyć tylko takich sytuacji, gdy ustawa w ogóle nie zawiera regulacji w tym zakresie. W art. 105 ust. 1 u.k.s.c. kwestia właściwości sądu, do którego wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych należy złożyć została wyczerpująco i jednoznacznie unormowana. Przepis ten stanowi, że wniosek taki należy zgłosić na piśmie lub ustnie do protokołu w sądzie, w którym sprawa ma być wytoczona lub już się toczy. Dodać należy, że przepisy o kosztach w sprawach cywilnych powinny być wykładane ściśle. Z kolei art. 369 § 3 k.p.c. jest przepisem szczególnym.

W doktrynie przyjmuje się, że decyzja o niekorzystaniu z analogii przy ustalaniu treści prawa procesowego cywilnego jest legitymowana za pomocą reguły wskazującej, że metody tej nie należy stosować w odniesieniu do przepisów (norm) prawnych, które mają charakter szczególny (wyjątkowy). Takie stanowisko prezentowane jest także w orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 lipca 1968 r., I CZ 85/68, OSNCP 1969, nr 6, poz. 110). Brak jest zatem uzasadnionych przyczyn sięgania przy wykładni art. 105 ust. 1 u.k.s.c. w drodze analogii do art. 369 § 3 k.p.c.

Już tylko ubocznie wskazać należy, że niekorzystne dla strony skutki procesowe złożenia do niewłaściwego sądu wniosku o zwolnienie od opłaty sądowej, mogą być - w konkretnych usprawiedliwionych okolicznościach – usunięte przez przywrócenie terminu do złożenia takiego wniosku.

Z przytoczonych względów zażalenie podlegało oddaleniu (art. 398¹⁴ w zw. z art.394¹ § 3 k.p.c.).

aj